

YOUTUBE. MITOLOGIA GREGA

Aquesta sèrie de videos consta de 11 "talls". Cadascun d'ells té una durada d'entre 8 i 9 minuts. Hi ha un fil conductor: des de la Grècia arcaica fins la irrupció del cristianisme, doncs aquesta religió també conté elements "xuclats" dels grecs (adaptats).

MITOLOGIA GREGA.1

Els mites grecs són transmesos per narradors (oralment), i mostren dues cares de les divinitats (Atenea, Apol·lo, Posidó, Zeus, Afrodita, Artemisa (la verge casta)). Aquestes divinitats evolucionaren amb el temps, alterades. Les invasions promouen que s'afegeixin noves divinitats a les ja existents d'Orient Mitjà.

Aquests mites són escrits i recopilats al segle VIII aC (750 aC), per Homer ("*Ilíada*" "*Odissea*"). És quan aquests mites cristal·litzen (Ocean → Tetis → estirp déus). Posteriorment, l'any 700 aC, el poeta Hesíode escriu la "*Teogonia*", o naixement del món. Segons aquesta narració, del Caos (que significa buit, i no pas el desordre) varen sorgir Gea (la Terra) i Urà (El Cel). Fruit de la unió sexual d'aquestes dues divinitats en nasqué Cronos (que castrà Urà), i dels testicles d'Urà i de l'escuma del mar va néixer Afrodita.

La paraula "*mythos*" pot tenir un significat com "quelcom fals". Però per als antics era una qüestió de fe. Se'ls creien perquè explicaven com funcionava el món.

MITOLOGIA GREGA.2

Els mites parlen de desigs, de pors, d'odis. Tots ells són sentiments que estan relacionats. Els mites tenen una aplicació a la vida real. Per exemple els TITANS, que són els oncles dels déus joves, germans de Cronos), que lluiten contra els fills de Cronos i Rea (els déus olímpics: Zeus, Hades, Posidó). Què poden representar o significar? Doncs que en una economia de subsistència, la lluita pels drets d'herència: els temes de successió i poder.

Així doncs tenim generacions de divinitats que lluiten entre ells abans de l'aparició de la Humanitat.

APARICIÓ DELS HUMANS.

Els déus grecs tenen una imatge humana; és a dir, com a grecs. A diferència dels déus de l'Orient que són divinitats representades per o amb cap d'animals.

El naixement dels humans té poca importància per al cosmos, doncs són insignificants per a l'ordre existent. (Per què aquest paper tan petit en la creació de l'univers? El significat seria que els humans han d'encaixar en l'ordre ja existent).

Segons Homer, la Humanitat és una obra de Prometeu, nascuda del fang.

Segons Hesíode, Zeus va crear un seguit de races d'homes (d'or, de plata, de bronze, de ferro): diferents aspectes de la condició humana.

MITOLOGIA 3

Les edats de la humanitat.

Durant l'Edat d'Or les collites eren abundants. Hi havia bondat, justícia al món... Era una mena d'història perfecta: El Paradís. Aquest període va desaparèixer sense cap explicació.

Mentre que per als mites grecs la desobediència als déus no és tan greu, la Bíblia dels jueus és un relat (El Gènesi) on es dóna molta importància a la culpabilitat: la desobediència provoca l'expulsió del Jardí de l'Edén.

Més endavant apareixen els homes de PLATA: es tracta d'una raça no gaire evolucionada, d'infantesa llarga, de maduresa curta i d'una vellesa espantosa. L'Edat de BRONZE es caracteritzà per constants guerres i l'extinció mútua. Avui dia ens situaríem en l'Edat de FERRO.

Val a dir que només es parla de l'home (doncs la dona és considerada com un càstig a la humanitat. A això se li diu misogínia: visió negativa de la dona).

ENGANY DE PROMOTEU RESPECTE A ZEUS. El mot Prometeu significa provisió. Zeus sap que Prometeu l'enganya. Prometeu vol beneficiar la humanitat. Zeus desconfia de Prometeu i li treu el poder del foc. Aleshores Prometeu roba el foc per donar-lo als humans. Llavors Zeus castiga la Humanitat creant la dona (la dona és un mal bell, del qual no pots prescindir. És irresistible: la dona és bella i dolenta al mateix temps perquè fa treballar a l'home. És una amenaça per la necessitat que té l'home de la dona. Aquest càstig preciós és un "kalón kikón" (Un mal preciós). La dona pot tenir fills. I la dona et pot fer perdre el control degut al desig, a la incontenible sexualitat femenina.

LA CAPSA DE PANDORA és un "kalón kikón": la capsa de mals que s'escampa arreu del món. Pandora obra la capsa tot desobeint les instruccions. I aleshores allibera els mals, excepte l'esperança. L'esperança és vista com un mal, perquè permet actuar amb la sensació de que pots controlar el futur. I això és un autèntic engany.

Però, de fet l'esperança té dues cares. La cara bona, i la cara dolenta. És un dilema.

MITOLOGIA GREGA. 4

(Continuació: les dones són un mal). Exemple: El mite d'Afrodita.

Afrodita és l'ésser més bell i desitjable que pugui haver a la Terra. Els homes la temen. Per contra, Atena representa el bé. És la gran força del bé. No té un paper sexual. Representa la guerra justa, la deessa de la ciutat.

Tant el mite d'Afrodita com el d'Atena són finestres a les idees i als valors dels grecs (pensament indirecte). Ens donen informació de la consciència col·lectiva de la civilització grega.

Les divinitats formaven part de la vida quotidiana dels grecs. Hi són pertot arreu: els déus ho controlen tot. Tenen relació amb l'ecologia moderna: llocs que tenen una qualitat sagrada ("*piros*")

La religió ("*tagira*" en grec: significa "les coses sagrades"). I serveix per explicar un món difícil i aleatori. Aquí tenim un exemple: la història de Persèfone.

Deméter (representa la fertilitat, l'agricultura). Hades segresta la seva filla (Persèfone). Deméter reclama i Hades la retorna amb la mare, però amb la condició de que s'estigui 3 mesos a l'Hades. Això equival a la durada de l'hivern (la terra durant aquest temps és erma a causa del fred).

L'ofensa als déus era castigada pels propis déus. El mot "*desilinomia*" significa temor respecte als déus. Però hi ha una característica dels mites grecs. Els déus mai no deixen ningú sense que pugui sortir de l'atzucac.

En temps difícils hi ha necessitat d'herois. I l'aparició d'aquests personatges la podríem resumir com la lluita entre el destí versus el lliure albir (la llibertat d'escollir).

L'exemple d'això és la història d'HERACLES, l'heroi. (Hèrcules).

Zeus té desig d'una dona mortal, però Zeus està casat amb la seva germana, Hera. I Heracles és fill d'aquesta aventura amorosa amb una mortal. Això representa un comportament no ètic. Mentre que els humans sí estan obligats a afrontar les conseqüències dels seus actes (ètica), els déus no.

És per això que Heracles atraurà l'odi dels deus (perquè és fruit d'un comportament no ètic de Zeus. No es castiga Zeus sinó al mortal Heracles). Així trobem que Hera envia serps a Heracles per matar-lo.

MITOLOGIA. 5

(Continuació de l'estudi sobre els herois (Heracles).

Els herois representen la vida de les conquestes però també de les dificultats... En aquest cas, Hera persegueix sempre el fill il·legítim del seu marit Zeus. I Heracles desafia contínuament el poder dels déus. Al final aquest li concedeixen la immortalitat. Aquest aspecte tindrà després una influència en el cristianisme: El fill d'un déu que se'n va amb el pare Déu: Déu pot adoptar forma humana).

El missatge que es vol donar amb els mites d'herois seria aquest:

(esforç → sofriment → treball → perseverança → assoliment de la immortalitat)

Altres herois de la mitologia: Aquil·les, Ulisses, Teseu (minotaure). No tenien perquè se fills de Déus. Els herois són aquells personatges que trenquen els lligams amb la vida normal. Eren rars i perillosos; no tenien perquè ser bons. Tenen el poder dels humans a gran escala.

En la llegenda d'ÈDIP trobem un sentiment més fosc. Es dona la relació o conflicte entre pares i fills. I planteja una altra pregunta eterna: La vida dels humans està predestinada, o som lliures? La vida d'Èdip, fill de... és fruit de l'atzar (aleatori) o està planificada (destí). El Destí està personificat en tres deesses: Les Parques (Cloto, Laquesis i Atropos).

Però, de fet, aquestes llegendes ens volen mostrar com funciona el món Els déus tenen el control sobre els humans, però, també els humans poden tenir la última paraula sobre les seves vides.

I també hi ha un missatge: no poden coexistir massa generacions simultànies en el món. Per això la guerra és necessària: per desfer-se de molta gent "sobrera".

MITOLOGIA. 6

En aquest video se'ns parla de l'actualitat dels mites grecs. Ens diu que hi havia dos grups de germanes al Mont Olimp: les gràcies i les muses (que eren 9), que representen les arts i les ciències. Representen aquelles coses que la gent considerava importants.

Els déus eren tan reals com els boscos, els rius, les famílies. Perquè la vida era tan summament precària que calia fer tot el possible perquè aquells poders tan poderosos que regeixen el món et "fessin costat per restar sa i estalvi". Cada fase de la vida humana estava lligada als déus. I no a tot arreu hi havia els mateixos déus: cada poble i llogarret reivindicava els seus propis déus i els seus herois locals predilectes.

Els déus eren molts i tenien moltes funcions. Així Hermes = ramats i animals domesticats; Hera = matrimoni, maternitat; Eros = assumptes de l'amor; Hefest = el volcans; Posidó = el mar; Pan = meitat humà meitat cabra, s'encarregava de la vida dels

pastors; Artemisa = representa la naturalesa, els joves (les cries dels animals), la iniciació de les dones joves...

És a dir, tot forma part d'un mateix fenomen: la naturalesa.

En aquest sentit, Demèter és la deessa més important: representa el blat de moro, la collita, la deessa de la terra. I negava tots als homes si aquests no es portaven bé.

I això vol dir que entre els homes i els déus hi havia una aliança precària. Els homes criticaven sovint el comportament immoral dels déus perquè aquests podien cometre excessos i errors...

En canvi, els mortals tenien límits. No podien cometre abusos. La crítica als déus era considerada sovint com una blasfèmia. Però també es podria interpretar com un reforçament de la idea de l'existència d'aquests déus.

En definitiva, els déus eren superiors als humans, però tenien passions i cometien errors. Eren vulnerables a les ferides i coneixien les malalties, però es guarien ràpidament doncs eren immortals. És a dir, no morien. I tenien forma humana perquè els grecs creien que la forma humana era molt perfecta, i aquesta era la forma que donaven als éssers superiors (els déus).

MITOLOGIA GREGA.7

Els déus també estaven sotmesos a les mateixes lleis que la humanitat. L'exemple el tenim en el judici que li fan a Hermes. Els déus no eren perfectes, però, compte! no se'ls podia ofendre. Això era un signe d'arrogància (voler assemblar-se a ells).

“Zeus està plovent” (els grecs no deien “està plovent”). Els déus eren omnipresents i poderosos. A Atenes hi havia rituals dedicats al déu desconegut (per si de cas hi havia algú déu que haguessin oblidat i els pogués fer mal en revenja).

ELS JOCS D'OLIMPIA.

Fa 2500 anys. Es celebraven els jocs olímpics, cada 4 anys. Només homes despulats provinents del món grec (Sud d'Itàlia, les illes i la costa d'Àsia Menor). En 5 proves: longitud, disc, javelina, lluita i 182 metres llisos.

De fet, les competicions servien per lliurar i fer una ofrena als déus de l'energia (la suor). Es pensava que la suor tenia propietats màgiques; representava l'energia humana: una mena de poció màgica que els déus agrairien). El propòsit doncs, dels jocs, era retre culte als déus.

L'ORACLE D'APOL·LO. L'ORACLE DE DELFOS.

Donava pistes per conèixer el futur. Hi havia una sacerdotessa (la pítia). Venien d'arreu del món conegut per consultar sobre els temes importants. La pítia deia alguna cosa, i els sacerdots ho interpretaven i ho deien en un llenguatge poc intel·ligible. Donaven profecies poc clares: feien una pregunta al seu torn, a canvi (enigma), que el mateix que preguntava havia de respondre.

MITOLOGIA GREGA. 8

Aquest video està dedicat a Apol·lo i Dionís.

Apol·lo tenia altres responsabilitats: la sexualitat i amor, tot i que no era considerat un gran amant. Apol·lo era el més bell, el millor atleta, el que canta bé, el més fort, el gran arquer, etc... Apol·lo s'enamora una i altra vegada i cap dona el vol. És el déu del distanciament i de la racionalitat més que no pas de l'amor.

LA HISTÒRIA DE CASANDRA. S'enamora de Casandra (filla del rei de Troia). Li planteja que si li correspon ell (Apol·lo) li donarà el do de la profecia. Però com Casandra declina la proposició, Apol·lo li envia un càstig. És així que, durant la guerra de Troia, Casandra intenta advertir als troians de l'estratègia dels aliats grecs, però ningú la creu (Càstig d'Apol·lo a Troia pel desamor de Casandra)...
En fi, Apol·lo continuarà sempre essent un desastre en assumptes del cor.

Dionís és el deu del vi, de la vegetació, del mar.... En definitiva, déu d'allò que és líquid, de la fluïdesa. Pot provocar la follia en els humans, perquè pot convertir en pasta líquida la seva ment (sota la influència de la beguda).

Dionís representa l'emoció forta, en contraposició a Apol·lo (l'expressió formal).

La idea de vinculació entre Apol·lo i Dionís és molt oportuna. Durant els 3 mesos que Apol·lo(l'hivern) s'absenta de Delfos, Dionís el substitueix.

Dionís representa, doncs, el desordre civil i la democràcia imperial. (Atenea = deessa de l'ordre civil). Aquesta seria la moralitat d'aquesta contraposició entre Apol·lo i Dionís.

MITOLOGIA GREGA. 9

Video dedicat al més enllà. A la veneració dels morts.

Els morts eren enterrats o incinerats.

En el més enllà hi havia l'infern. En aquella època dels grecs no hi havia consciència d'una altra vida. El cel només era el destí o la morada dels déus. Els humans desprenien una mena de núvol de fum quan morien (l'alè: la *psiqué*). I aquest anava a l'infern (Hades: déu de l'infern. Infern = la casa d'Hades). Des d'allí la psique ha de fer un viatge: ha de travessar el riu Estígia (que vol dir l'odi), i el barquer Caront et cobra un peatge (per això als morts se li posava una moneda a la boca). I després hi havia una mena de gos monstruós, Cerber, un gos guardià, que no deixava que cap viu entrés: només els morts.

L'infern (L'Hades) era el lloc on les *psiques* pateixen una eternitat de somnis buits. L'Hades no és el Satanàs del cristianisme. En aquest infern o Hades hi havia dos nivells. El primer, l'Éreb, on anaven les ànimes o *psiques* després de la mort. Però també hi havia un segon nivell, El Tàrtar, on anaven a parar les ànimes violentes. Per exemple, on va anar a parar el Tàntal, i allí eren eternament turmentades.

Quina utilitat tenia per a la moralitat (l'ètica: guia de conducta) dels grecs?

RELACIÓ DE LA LITERATURA AMB LES CREENCES RELIGIOSES. Els autors teatrals (Eurípides, Sòfocles, Aristòfan) no eren autors per a una minoria culta. El teatre era quelcom accessible a tothom. Les obres eren per a ser representades (de forma oral, amb danses corals, amb drames). No eren, doncs, per a ser llegides, sinó per a ser representades: escoltades, vistes.

MITOLOGIA GREGA. 10

Amor i Guerra

Afrodita, casada "oficialment" amb Hefest té una aventura amorosa amb Ares (déu de la guerra). Per què s'uneixen aquests dos elements (l'amor i la guerra)?. Probablement per indicar que l'amor, com a sentiment, és una mena de camp de batalla. I també ens dona lliçons de la vida quotidiana. Com ara la visió sexista contra les dones (Història d'Hipòlit).

En aquelles representacions teatrals es criticaven també els Déus.
Plató, el filòsof, també criticarà els déus, perquè no actuaven de forma “racional”, com ho haurien de fer éssers perfectes.
Eurípides, l'autor teatral, criticava els déus per actuar com violadors (com ara, Apol·lo).
El mite d'Ión: la mare d'Ión, dona violada per Apol·lo.
També representaven Afrodita com la deessa de l'amor, la sexualitat, la bellesa, la fertilitat, però també com la deessa de la vida turbulenta.
En els amfiteatres només hi havia actors (homes). Aquests també representaven papers femenins.

ROMA. Durant l'imperi romà s'adapten els déus grecs, però canviant de nom, per significar que hi havia una mena de continuïtat cultural.
Durant aquest període, Roma ocupa Jerusalem, el centre del judaisme. I en aquest lloc i època apareix Pau de Tars, que s'encarregarà d'adaptar el cristianisme al misticisme de Plató. Plató critica el poder dels déus i els vol substituir per les bondats (El bé, racional).
La religió grega servirà de suport a la nova religió que es convertirà en el cristianisme: és l'aspecte de la relació dels déus amb els humans/mortals. Jesucrist, fill d'una mortal i d'un déu.

MITOLOGIA GREGA. 11

Inicis del monoteisme en el món grec.
Arribats a un moment trobem obres que critiquen la vida dels déus. Així, trobem Plató. I a partir del segle III aC, aquestes crítiques es fan més potents.
Plató propugnava una força suprema, un poder suprem, un poder omniscient (que tot ho sap).

I aquest missatge de Plató, és el que Pau de Tars (Sant Pau) recollirà i l'adaptarà al que després serà el bressol de la ideologia cristiana.

Concepte de pecat en el món grec: no donar en el blanc, errar, equivocar-se. Anar més enllà de les limitacions humanes, o no estar a l'alçada del que s'espera dels humans, no tenir prou ambició (En suma: no passar-se ni per dalt ni per baix: no complir amb els teus deures).

DIOSES GRIEGOS. 1

No dona tanta informació com la sèrie de videos de la MITOLOGIA GREGA, abans comentats, però hi ha aspectes valuosos, que cal tenir en compte:

Al 2000 aC, ja hi havia estats o imperis “vells” existents: Egipte, Sumèria, Mesopotàmia.

A Creta (els minoics), van representar un poder emergent, gràcies al seu comerç. La seva capital era Cnosos.

Aquesta civilització minoica tenia una sèrie de divinitats importants: La deessa Terra, la més important. Els immigrants d'Àsia van incorporar els déus del cel. Així doncs, els van “casar”: els van fusionar: A la terra hi hauria els mortals, i al cel, les divinitats.

A causa d'un cataclisme (1650 aC) a l'Illa de Santorini –cendres volcàniques), i d'un terratrèmol a Creta (1450 aC), aquesta civilització es va perdre.

A continuació, el video es refereix a l'Acroòpolis d'Atenes (dedicada a Atena). Acroòpolis= part alta: allò que és en les altures significa lloc sagrat).

DIOSES GRIEGOS. 2

Diferència entre els temples grecs i cristians. Els temples grecs no eren llocs d'oració, sinó que eren (els temples grecs) morada dels déus.

És molt valuosa la informació que dona sobre el muntatge que tenien els sacerdots del temple de Delfos (una mena de “Vaticà” de l'època, amb els seus interessos polítics i financers).

El Temple d'Apol·lo de Delfos

Apol·lo va matar la serp monstruosa, anomenada Pitó. En honor seu es celebraven Jocs cada 4 anys.

Representa el més enllà. Què deparava el futur? Hi havia moltes peregrinacions a Delfos. Allí poderosos i gent no tan rica feia ofrenes i donacions. Això va significar un enriquiment dels sacerdots. I arriben a acumular grans tresors.

Apol·lo representa la llum, l'harmonia, l'ordre, la clarividència.

La sacerdotessa (una mena de mèdium) proferia una seria de sons, que després eren “interpretats” a conveniència pels sacerdots: allò que era políticament beneficiós per al temple. És a dir, hi havia molta “política” i “conveniència” en les seves interpretacions.

El temple d'Apol·lo va decaure perquè van pronosticar la victòria dels perses en front dels grecs. (És a dir, com si els sacerdots haguessin traït al poble grec). L'oracle de Delfos ja no tornaria a ser el que va ser (segle III aC).

DIOSES GRIEGOS. 3

Analitza les ruïnes de Pestum (sud d'Itàlia).

Interpretació del sentit religiós de la pintura en una gerra (“El bucejador”).

Representa l'optimisme/esperança quan aquest nedador es llença al mar (la mort): la idea de reencarnació. Influència de les idees pitagòriques (secta religiosa secreta que volia assolir la immortalitat a través de les matemàtiques i de la purificació intel·lectual, i unió mística amb l'Ú, o força suprema. Va tenir molt d'arrel al sud d'Itàlia). Aquesta influència també la recollirà Plató, al segle IV aC.